

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 81 „Perioodi 2023–2027 mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetus ja mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2, § 15 lõike 2, § 21 lõike 2, § 24 lõike 1 ning § 38 lõike 3 alusel.

Määruse muutmise eesmärk on täpsustada mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse ühikumäära suurendamise otsustamist mahepõllumajandusliku või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemne või mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali põllukultuuri allakülvina kasutamise korral ning ühtlustada põllumajandusloomade registrisse kantud toetusõiguslike loomade arvestamist, viies määrus vastavusse muudetud „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakavaga aastateks 2023–2027“.

Määruse muudatusega panustatakse järgmistesse „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ põllumajanduskeskkonna tegevussuuna eesmärkidesse:

- 1) väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise negatiivne mõju keskkonnale on vähene;
- 2) põllumajandustootmise negatiivne mõju kliimamuutusele ja õhukvaliteedile on vähenenud ning positiivne mõju on suurenenud;
- 3) ning säilinud on põllumajandusmaa elurikkus ja maastiku mitmekesisus ning tagatud on ökosüsteemi teenuste toimimine.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna mahepõllumajanduse valdkonna juht Marika Ruberg (5681 8963, marika.ruberg@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kivipõld (625 6283, mari-liis.kivipold@agri.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktiga 1 sõnastatakse uuesti § 3 lõige 4, mille kohaselt võetakse mahepõllumajanduslikult peetavate veiste, hobuste, lammaste ja kitsede puhul mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse rohumaa loomkoormuse arvutamisel aluseks taotleja poolt kohustuseaastal peetavate loomade keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud põllumajandusloomade registrisse.

Kehtiva määruse kohaselt võetakse mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste puhul arvesse taotleja poolt kohustuseaastal peetavate nende hobuste arv, kelle andmed on kantud mahepõllumajanduse registrisse ja keda taotleja peab põllumajandusloomade registrisse kantud tegevuskohas.

Muudatuse eesmärk on ühtlustada põllumajandusloomade registrisse kantud loomade arvestamine nii mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse rohumaa loomkoormuse arvutamiseks kui mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse saamiseks. Tänu

põllumajandusloomade registri arendustele on edaspidi võimalik arvestada ka mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste aasta keskmist arvu.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse § 4 lõiget 2 selliselt, et kui mahepõllumajanduslikku või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemet või mahepõllumajanduslikku heterogeenset paljundusmaterjali kasutatakse põllukultuuri allakülvina, suurendatakse põhikultuuri ühikumäära, kuid ainult siis, kui põhikultuuriks olevat põllukultuuri ennast ei kasvatata eelnimetatud seemnest või paljundusmaterjalist.

Kehtiva § 4 lõike 2 kohaselt suurendab PRIA ühikumäära otsustamisel mahepõllumajanduslikust või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemnest või mahepõllumajanduslikust heterogeensest paljundusmaterjalist põllumajanduskultuuri või mahepõllumajanduslikult või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemnekartulist kartuli kasvatamise korral ühikumäärasid 20 protsenti selle maa hektari kohta, kus vastavat põllumajanduskultuuri kasvatati. Mitmeaastase põllumajanduskultuuri kasvatamise korral suurendatakse ühikumäära ainult sellise põllumajanduskultuuri külvamise, istutamise või maha panemise aastal.

Paragrahvi 7 lõikes 3 on sätestatud, et põllumajanduskultuuri, mille kasvatamise eest antakse mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetust, peab kasvatama põhikultuurina ning allakülvi ei loeta põhikultuuriks. Seetõttu kui tavaseemnega külvatud teraviljale on tehtud mahepõllumajandusliku sertifitseeritud ristiku seemnega allakülv, ei ole kehtiva määruse kohaselt võimalik toetuse ühikumäära suurendada, sest toetust antakse põhikultuuri kasvatamise eest. Ristik on aga põhikultuur allakülvile järgneval aastal, kuid kuna tegemist on mitmeaastase põllumajanduskultuuriga, mille kasvatamise korral suurendatakse ühikumäära ainult sellise põllumajanduskultuuri külvamise, istutamise või maha panemise aastal, siis ei ole kehtiva määruse kohaselt võimalik mahepõllumajandusliku sertifitseeritud ristiku seemnega allakülvi korral suurendada toetuse ühikumäära.

Põllukultuuride, st teravilja, kaunvilja, õli- või kiukultuuri, rühvelkultuuri, välja arvatud kartuli, ning muu tehnilise kultuuri kasvatamisel on allakülvide kasutamine levinud mahepõllumajanduse praktika ning aitab kaasa mulla orgaanilise aine sisalduse säilitamisele ja suurendamisele. Mulla orgaanilise aine säilitamine ja suurendamine on oluline mulla tervise ja tootlikkuse säilitamiseks, põllumajanduse ja looduslike ökosüsteemide parandamiseks ning kliimamuutuste leevendamiseks.

Seega soovitakse põllukultuuri põhikultuurina kasvatamist täiendavalt toetada nii sel juhul, kui põhikultuur on külvatud mahepõllumajanduslikust või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemnest või mahepõllumajanduslikust heterogeensest paljundusmaterjalist, kui ka olukorras, kus põhikultuur ise on külvatud oma tarbeks toodetud maheseemnest, tavaseemnest või paljundusmaterjalist, kuid selle allakülv on tehtud sertifitseeritud maheseemne või -paljundusmaterjaliga.

Põhikultuuri ühikumäära suurendatakse korraga siiski ainult ühe või teise tingimuse täitmise eest, mitte erinevate tingimuste eest mitmekordselt, st erinevad ühikumäära suurendamise alused ei kumuleeru ning maksimaalselt saab ühikumäära põhikultuuri kasvatamise eest suurendada 20 protsenti isegi olukorras, kus samal kalendriaastal külvatakse samale maale maheseemne või -paljundusmaterjaliga nii põhikultuur kui ka allakülv.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse § 5 lõiget 2 pärast sõna „Veiste“ sõnaga „hobuste“.

Kehtiva § 5 lõike 2 kohaselt võetakse mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse puhul veiste, lammaste ja kitsede ühiku arvutamisel arvesse taotleja poolt kohustuseaastal peetavate selliste loomade keskmine arv, kes on nõuetekohaselt identifitseeritud ja kelle andmed on kantud nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse.

Muudatusega lisatakse ka hobused nende loomaliikide hulka, mille ühiku arvutamisel võetakse arvesse nende põllumajandusloomade registrisse kantud aasta keskmine arv. Muudatuse eesmärk on ühtlustada põllumajandusloomade registrisse kantud loomade arvestamine nii mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse rohumaa loomkoormuse arvutamiseks kui mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse saamiseks. Põllumajandusloomade registri arendused võimaldavad edaspidi arvestada ka mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste aasta keskmist arvu.

Eelnõu punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks § 5 lõige 4, mille kohaselt võetakse hobuste puhul mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse ühiku arvutamisel arvesse taotleja poolt kohustuseaastal peetavate nende hobuste arv, kelle andmed on kantud mahepõllumajanduse registrisse ja keda taotleja peab põllumajandusloomade registrisse kantud tegevuskohas.

Muudatus on seotud § 5 lõike 2 muudatusega, mille kohaselt lisatakse ka hobused nende loomaliikide hulka, mille ühiku arvutamisel võetakse arvesse nende põllumajandusloomade registrisse kantud aasta keskmine arv.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste arvestamisega seotud muudatuse tulemusel ühtlustatakse põllumajandusloomade registrisse kantud loomade arvestamine rohumaa eest mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetuse saamiseks vajaliku loomkoormuse arvestamiseks ja mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse saamiseks. Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse suurus mahepõllumajanduslikult peetavate hobuste pidamise eest ning rohumaa loomkoormus ei sõltu pärast muudatust enam PTA kontrollipäeval ettevõttes kohapeal tuvastatud hobuste arvust, vaid põllumajandusloomade registrisse kantud hobuste aasta keskmisest arvust. Muudatuse tulemusena muutub hobuste arvestamine lihtsamaks ja arusaadavamaks, väheneb ettevõtjate halduskoormus ning PTA töökoormus. Mahepõllumajanduse registrisse on kantud ligikaudu 1600 hobust ja neid peab ligikaudu 90 ettevõtjat.

Põllukultuurile allakülviks mahepõllumajandusliku või üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seemne või mahepõllumajandusliku heterogeense paljundusmaterjali kasutamise korral põhikultuuri ühikumäära suurendamine aitab kaasa maheseemne kasutamise laiendamisele. Mahepõllumajanduslik ja üleminekuajal toodetud sertifitseeritud seeme ning mahepõllumajanduslik heterogeenne paljundusmaterjal on võrreldes tavaseemnega kallimad, seetõttu on ka ettevõtjate kulutused seda kasutades suuremad ning põhjendatud on kõrgema ühikumääraga toetuse maksmine. Maheseemnesektor ei ole Eestis piisavalt arenenud. Kõrgema ühikumääraga toetuse maksmine maheseemne või üleminekuajal toodetud seemne kasutamise korral aitab kaasa nõudluse suurendamisele maheseemne järele ning maheseemne sektori arengule.

Eelnõu rakendamine ei too kaasa olulist mõju majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, julgeolekule, regionaalarengule ega riigi ning kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa kulusid ega tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile.

Eelnõu tutvustatakse sotsiaalpartneritele „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava aastateks 2023–2027“ ning „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ seiramiseks moodustatud ühise seirekomisjoni istungil.